

Перпетуум Нобіле

Юрій Гундарів

Отже, 9 жовтня Шведська академія оголосила ім'я лавреата Нобелівської премії з літератури 2025 року. Володарем цієї найпрестижнішої нагороди "за переконливу та пророчу творчість, що серед апокаліптичного терору підтверджує силу мистецтва", став 71-річний угорський письменник Ласло Краснагоркаї (László Krasznahorkai), який є одним із найвідоміших сучасних авторів Центральної Європи. До речі, Краснагоркаї, неодноразово критикуючи режим Віктора Орбана в Угорщині, закликав підтримати Україну у війні проти рф і висловив сподівання, щоби Путін залишив планету...

Цього разу Нобелівський комітет відійшов від незмінної позиції останніх років щодо вручення премій малорозкрученим авторам, всіляко ігноруючи фаворитів публіки, й присудив нагороду справді яскравому, причому відомому письменнику, лавреату Букерівської премії. Хоча за бортом претендентів цього року залишилися такі мегазірки, як Харукі Муракамі (вкотре!), Джоан Ролінг, Стівен Кінг, український автор бестселерів Андрій Курков, який мав шанс стати першим володарем Нобеля від України, а також російські письменники Людмила Улицька і Володимир Сорокін, які у лютому 2022 року засудили агресію рф проти України й емігрували до Німеччини.

Стиль нинішнього лавреата нерідко порівнюють з Миколою Гоголем, Семюелем Бекетом і, звісна річ, Францом Кафкою.

"Коли я не читаю Кафку, я думаю про Кафку. Коли я не думаю про Кафку, я скучаю за думками про нього. Якщо я не думав про нього якийсь час, я дістаю його й читаю знов. Ось як це працює", — стверджує Краснагоркаї.

Угорський письменник багато подорожує: побував у Монголії та Китаї, плавав по Атлантиці, об'їздив ледь не всю Європу й США, був у Боснії й (тричі!) в Японії.

Під час роботи над книгою "Війна і війна" деякий час жив у нью-йоркській квартирі Аллена Гінзберга, згодом назвавши підтримку легендарного поета-бітника вирішальною для завершення роману.

Фірмовий стиль Ласло Краснагоркаї — потік свідомості, що складається з дуже довгих речень, суцільний масив тексту без абзаців. Звичайно, все це значною мірою ускладнює процес читання його книг. Утім, а хіба справжня література колись була простою забавою?!

*Ще учора академіки надто стало
відмітали гігантів, наче примар,
тож над Стокгольмом повз пролітали*

і Стефан Цвейг, і Франко, і Ремарк...

*Сьогодні комітет чистими руками
вписує нове ім'я без підказки:
це — Ласло Краснагоркаї,
гідний внук Гоголя й Кафки.*

2025 рік